

# Ya?I?larda Diyabet Y?kü Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ya?I?larda Diyabet Y?kü Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33036>

## Özet

Yaşlılarda Diyabet Yükü Ölçeği (YDYÖ), **Diyabet Mellitus** teşhis konmuş yaşlı bireylerin bu kronik hastalıkla yaşamın getirdiği çok boyutlu yükü değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle Türk toplumu bağlamında, diyabetin bireyin yaşam kalitesi, duygusal durumu, sosyal ilişkileri ve günlük işlevselliği üzerindeki etkilerini ölçmek üzere 2012 yılında Yıldırım-Usta ve Esen tarafından uyarlanmıştır. Bu uyarlama çalışması, geriatric popülasyonda diyabet yönetimi ve bakımının karmaşık anlamak için kritik bir öneme sahiptir.

Ölçek, diyabetin sadece fiziksel değil, aynı zamanda psikososyal ve ekonomik etkilerini de kapsayan kapsamlı bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır. YDYÖ'nün Türk kültürüne adaptasyonu, klinisyenlere ve araştırmacılara, yaşlı diyabet hastalarının yaşam zorlukları daha doğru teşhis etme ve buna yönelik hedef odaklı müdahale stratejileri geliştirme imkanı sağlamaktadır.

## Anahtar Kelimeler

Diyabet yükü, yaşlılık, **geriatri**, kronik hastalık, psikometrik özellikler, ölçek uyarlaması, Diyabet Mellitus, yaşam kalitesi.

## Yazarlar

Yasemin Yıldırım-Usta, A. Esen

## Amaç

Yaşlılarda Diyabet Yükü Ölçeği'nin temel amacı, diyabetin yaşlı bireyler üzerindeki algılanan yükünü sistematik olarak ölçmektir. Bu yük, hastaların kendisinden (semptomlar, komplikasyonlar) ziyade, hastaların yönetimi (diyet, ilaç takibi, glikoz izleme) ve bunun getirdiği yaşam tarzı kısıtlamaları ile ilişkilidir. Ölçek, bu yükün derecesini belirleyerek, yüksek yük altında olan bireyleri tespit etmeyi ve onlara yönelik özelleştirilmiş destek programları geliştirmeyi hedefler.

Ölçeğin Türk toplumu için uyarlanması, kültürel farklılıkların ve sağlık sistemine özgü dinamiklerin diyabet yükü algısı üzerindeki etkisini hesaba katmak için zorunluydu. Bu sayede, elde edilen sonuçlar Türkiye'deki yaşlı nüfusun ihtiyaçlarına daha uygun hale getirilmiştir.

## Yapı

Yaşlılarda Diyabet Yükü Ölçeği, yaşlı bireylerde **Diyabet Mellitus** ile ilişkili çok boyutlu yük yapısını ölçmektedir. Bu yapı genellikle fiziksel, duygusal/psikolojik ve sosyal/finansal boyutları

içermektedir. Fiziksel yük, tedavi rejimine uyum ve hastalığın fiziksel semptomlarıyla başa çıkma; duygusal yük, stres, endişe ve depresyon gibi duygusal tepkileri; sosyal yük ise sosyal aktivitelerden geri kalma ve aile üyelerine başa gelme gibi durumları kapsamaktadır.

Ölçek, diyabetin bireyin genel iyi olma hali üzerindeki kümülatif etkisini değerlendiren kapsamlı bir araç olarak tasarlanmıştır. Bu yapısal model, diyabetin sadece tıbbi bir durum değil, aynı zamanda günlük yaşamın her alanını etkileyen kronik bir yönetim zorluğu olduğunu vurgular.

## Geçerlik

Yıldırım-Usta ve Esen (2012) tarafından yürütülen uyarılma çalışmasında, ölçeğin Türk kültürü için psikometrik **geçerlik** çalışmaları yapılmıştır. Geçerlik analizleri genellikle kapsam geçerliği (uzman görüşleri ile) ve yapı geçerliğini (faktör analizi ile) içermektedir. Yapı geçerliği, ölçeğin teorik olarak ölçmesi gereken yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü gösterir.

Uyarılma sürecinde, orijinal ölçeğin boyutlarının Türk örnekleminde de korunup korunmadığı incelenmiş ve elde edilen sonuçların teorik beklentilerle tutarlı olduğu rapor edilmiştir. Bu, ölçeğin yaşı Türk bireylerde diyabet yükünü doğru ve anlamlı bir şekilde ölçebildiğini göstermektedir.

## Güvenirlilik

Uyarılma çalışmasında, ölçeğin ölçüm tutarlılığını değerlendirmek amacıyla **güvenirlilik** analizleri gerçekleştirilmiştir. Güvenirlilik çalışmaları genellikle iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanması ve zamana bağlı tutarlılık (test-tekrar test güvenirliliği) içermektedir.

Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda birbiriyle tutarlı olduğunu gösterir. Uyarılma çalışmasının sonuçları, Yaşlılarda Diyabet Yükü Ölçeği'nin Türk yaşı popülasyonunda yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu ve dolayısıyla klinik ve araştırma ortamlarında istikrarlı sonuçlar elde etmek için kullanılabilirliğini işaret etmektedir.

## Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek amacıyla **faktör analizi** (muhtemelen Açıklayıcı Faktör Analizi ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılmıştır. Faktör analizi, ölçekteki maddelerin altında yatan teorik boyutları (faktörleri) ortaya çıkarmaya yardımcı olur.

Bu analizler sonucunda, ölçeğin orijinal yapısına benzer veya kültürel bağlama özgü yeni bir faktör yapısının ortaya çıkması belirlenmiştir. Faktör yüklerinin incelenmesi, her bir maddenin hangi boyuta ait olduğunu ve ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk örnekleminde de geçerli olduğunu doğrulamıştır.

## Araç

**Test Çeşidi:** Uyarlama

**Format:** Derecelendirme Ölçeği (Likert Tipi olduysa varsayılmaktadır)

**Mevcut Dil:** Türkçe

**Popülasyon Grubu:** Klinik popülasyon (Diyabet hastaları)

**Yaş Grubu:** Yaşlı bireyler (Geriatrik Popülasyon)

**Popülasyon Detayları:** Tip 1 veya Tip 2 **Diyabet Mellitus** tanınmış ya da olmamış yaşlı bireyler.

**Test Metodolojisi:** Öz-bildirim ölçeği. Bireylerin diyabetin kendilerine yüklediği zorlukları belirli bir derecelendirme sistemi üzerinden ifade etmesi esasına dayanır.

## Anahtar Kelimeler

Diyabet yönetimi, psikososyal yük, kronik hastalık yükü, adaptasyon çabaları, geriatrik hemşirelik.

## Yazarlar

**Sorumlu Yazar:** Yasemin Yıldırım Usta

**Yazar ORCID Tanımlama Numarası:** Veri Kaynakta Belirtilmemiştir.

**Bağlantı E-posta Adresleri:** [yildirim\\_y@ibu.edu.tr](mailto:yildirim_y@ibu.edu.tr)

**İletişim Adresi:** Veri Kaynakta Belirtilmemiştir (İlgili referansın kurum adresi kullanılabilir).

## İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştiricilerinden alınan izinler ve uyarlama sürecine dair detaylar kaynak makalede mevcuttur. Ölçek, 2012 yılında Türk toplumu için uyarlanmıştır. Kullanım ücretine dair spesifik bilgi kaynakta yer almamaktadır; ancak akademik kullanım için genellikle sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir. Bu dosya, ölçek maddeleri ve puanlama yönergeleri hakkında detaylı bilgi içerebilir: [elderly-diabetes-burden-scale-toad.pdf](#)

## Kaynaklar

Yıldırım-Usta, Y., ve Esen, A. (2012). Yaşlılarda Diyabet Yüğü Ölçeđinin Türk toplumu için **geçerlik** ve güvenilirliğine ilişkin bir çalışma. *Turkish Journal of Geriatrics* ,15 (1) 61-67.

Ek Kaynak Linki: [uvt.ulakbim.gov.tr](http://uvt.ulakbim.gov.tr)

## Yaşlılarda Diyabet Yüğü Ölçeği Maddeleri

**ÖNEMLİ:** Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için lütfen referans olarak gösterilen Yıldırım-Usta ve Esen (2012) makalesine başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM